

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Dues bones notícies i una excepció

Dues bones notícies i una excepció. Començo per l'excepció: per un cop, en aquest apartat no parlaré d'un llibre, sinó d'una revista. M'ha semblat que valia la pena. El perquè té a veure precisament amb les dues bones notícies. La primera és la bona salut –parlo més de qualitat que de quantitat– de la revista *Mètode*, un espai per pensar la ciència. Editada per la Universitat de València, va ser fundada el 1992 i fa 15 anys que la dirigeix Martí Domínguez. La segona és que el número d'aquest estiu fa un ampli repàs, a través d'un dossier monogràfic coordinat per l'historiador de la ciència Pasqual Bernat, sobre la relació entre ciència i literatura, un vell plet cada cop més des- acreditat. Ja era hora.

Després d'uns quants segles de topiar amb la religió, la ciència finalment va agafar carta d'existència i va revolucionar les nostres vides. El terme *científic* se'l va inventar el 1834 l'anglès William Whewell per analogia amb *artista*: d'*artista* en va sortir *scientist*, igual com ja existia *economist* o *atheist*. La cosa va quallar. Els científics ja feia temps que eren respectats. Aviat, però, es va posar en qüestió la seva suposada vida al marge de tot, com si fos un compartiment estanc del pensament.

Edgar Allan Poe, poc entusiasta del mètode inductiu, ja defensava que la ciència és creació i que depèn molt de la intuïció i la imagi-

WIKIPEDIA

LA REVISTA 'MÈTODE' REPASSA EN UN DOSSIER LES RELACIONS ENTRE CIÈNCIA I LITERATURA

nació. Als 12 anys, el futur escriptor romàntic nord-americà va rebre un preciós regal: la possibilitat de poder contemplar cada nit el firmament a través d'un petit telescopi refractor. L'interès per l'astronomia, la física i les matemàtiques no l'abandonaria mai. De fet, li devem la solució a un dels principals misteris de la cosmolo-

gia: per què la nit es fosca? Ho va intuir el 1848 al seu assaig *Eureka*. La resposta: perquè la llum dels estels més llunyans encara no ha arribat. Aquesta aportació se suma, doncs, al seu lluminós llegat literari, d'altra banda, tan deutor dels seus coneixements científics.

Quasi un segle després (1934), en acabar de llegir *Eureka*, Einstein diria que es tracta del "bell èxit d'una ment inusualment independent". Una ment literàrio-científica, esclar. Una ment potser semblant a les d'autors a qui tant va impactar la teoria de la relativitat: la reflexió sobre el temps és central en *La muntanya màgica* de Thomas Mann, l'*Ulisses* de James Joyce i, més endavant, en *El quartet d'Alexandria* de Lawrence Durrell. Sense Einstein aquestes obres no haurien florit. La ciència-ficció és només una petita part de l'aportació de la ciència a la literatura.

Així, doncs, quan el 1959 C.P. Snow, químic britànic i autor d'una dotzena de novel·les, va encunyar l'expressió "les dues cultures" per advertir sobre el divorci a l'ensenyament entre ciències i lletres, ja dúiem més d'un segle de debat. Un debat que segueix viu, però que com més va més ridícul sembla. Connectats a tot el coneixement universal a través d'una petita pantalla, ja no té cap sentit l'afany d'exclusivitat o superioritat, i encara menys el de compartimentació. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Wonder

R.J. PALACIO
La Campana
420 pàgines i 14 € 1/102

[2] Victus

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL
La Campana
608 pàgines i 22 € 9/71

[3] En la pell de l'altre

MARIA BARBAL
Columna
350 pàgines i 20 € -/1

[4] No està escrit a les...

JOHN GREEN
Estrella Polar
304 pàgines i 12,95 € 8/15

[5] Ànima

WAJDI MOUAWAD
Llibres del Periscopi
448 pàgines i 19 € 10/24

NO-FICCIÓ

[1] És l'hora dels adéus?

XAVIER SALA MARTÍN
Rosa dels Vents
224 pàgines i 16,90 € -/1

[2] Herr Pep

MARTÍ PERARNAU
Corner
400 pàgines i 17,90 € -/1

[3] Estirant el fil

MONTSERRAT TURA
Pòrtic
184 pàgines i 16 € -/1

[4] Les ulleres de la...

RAFAEL SANTANDREU
Rosa dels Vents
320 pàgines i 15,90 € 1/25

[5] L'economia de les...

THOMAS PIKETTY
Edicions 62
188 pàgines i 12,50 € 5/10

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Mi hermana Elba...

CRISTINA FERNÁNDEZ CUBAS
Tusquets
204 pàgines i 12 € 2/107

[2] Adulterio

PAULO COELHO
Planeta
286 pàgines i 18,50 € 1/2

[3] La fiesta de la...

MILAN KUNDERA
Tusquets
144 pàgines i 14,90 € -/1

[4] Bajo la misma estrella

JOHN GREEN
Nube de Tinta
416 pàgines i 14,95 € 3/42

[5] La lección de August

R.J. PALACIO
Nube de Tinta
420 pàgines i 14 € 6/95

NO-FICCIÓ

[1] El libro troll

EL RUBIUS
Temas de Hoy
192 pàgines i 19,90 € 2/15

[2] Las siete cajas

DORY SONTHEIMER
Circe
312 pàgines i 19 € 1/15

[3] Las gafas de la...

RAFAEL SANTANDREU
Grijalbo
320 pàgines i 15,90 € 3/25

[4] Yo fui a EGB

JAVIER IKAZ / JORGE DÍAZ
Plaza & Janés
224 pàgines i 7,95 € 5/44

[5] El monje que vendió...

ROBIN SHARMA
DeBolsillo
304 pàgines i 7,95 € 4/124

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

¿Hi ha un greu error a "Això no l'hi donis"? (2)

Reprenc el tema de l'últim *tast* sobre si és més convenient: 1) mantenir sempre les combinacions fabrianes de pronoms febles, 2) substituir-les sempre per les de la llengua oral genuïna no valenciana (acceptant una divergència amb el valencià que igualment ja es dona) o 3) mantenir-les només en els registres més formals.

Contra el que alguns es poden pensar no sembla que la norma més actual aposti per 1. En espera del que digui l'eternament imminent gramàtica de l'IEC (ara l'anuncien per al 2015), les fitxes de l'Optimot sobre el tema –hi col·labora l'IEC– presagien flexibilitat.

Després d'explicitar el quadre normatiu –amb els *els el*, *les hi*, *els ho*, *la hi*, *li ho*, etc.–, afirmen que col·loquialment aquestes combina-

cions queden reduïdes a *els hi* i *l'hi*, i ho rematen amb una frase reveladora: "Això no obstant, en els registres més formals cal mantenir la combinació indicada al quadre". Implícitament, doncs, admeten que es redueixin (exceptuant-ne els registres més formals) a només dues: *els hi* i *l'hi*.

Davant d'això hi ha lectors que s'exclamen: "Apa, sí, fem-ho més fàcil! Anem-ho rebaixant!" Jo els diria: "No es tracta de fer-ho més fàcil. Es tracta de fer-ho més fidel al

NO ES TRACTA DE FER-HO MÉS FÀCIL, SINÓ DE NO FER-HO MÉS DIFÍCIL ALLUNYANT-SE DEL CATALÀ GENUÍ

català genuí. És a dir, de no fer-ho innecessàriament i arbitràriament difícil allunyant-se'n".

Són lectors a qui convindria passar uns mesos ensenyant català en algunes escoles. Potser llavors veurien que ensenyar a llegir i a escriure a molts nens ja resulta prou ambiciós perquè estigui fora de lloc marejar-los amb punts de la normativa que ni els més cultes i motivats arriben a interioritzar.

Altres lectors, en l'altre extrem, demanen que, ja posats a canviar, eliminem del tot el quadre fabrià. No trobo que sigui el més prudent. Una convenció que s'ha transmès i après durant tant anys amb tan bona fe no hauria de ser proscrita. Per respecte als que l'han fet seva i per evitar estèrils polèmiques. Paro aquí i dissabte continuo. ♦♦